

Lahden kaupunki
Lahden itäinen kumppanuuspöytä

1.10.2025

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Lahden itäisen kumppanuuspöydän lausunto seudullisen joukkoliikenteen tasataksa- ja kustannustenjakoselvityksestä

Kumppanuuspöydille on saapunut sähköpostitse 15.9.2025 lausuntopyyntö Lahden seudun joukkoliikennelautakunnalta koskien seudullista joukkoliikenteen tasataksa- ja kustannustenjakoselvitystä. Lausuntoja pyydetään 31.10.2025 mennessä.

Työn tavoitteet ja yhteenveto selvityksestä

Lahden seudun liikenteellä (LSL) on käytössä nykyisin neljä maksuvyöhykettä, mutta kahden vyöhykkeen minimiostos. Asiakkaan on ostettava vähintään AB, BC tai CD-lippu. LSL:n liikenteessä tehtiin 7,9 milj. nousua vuonna 2024. Lipputulot olivat 12,7 milj. euroa. Nykyisin nousuista 93 % tehdään ja lipputulosta 88 % saadaan kahden vyöhykkeen matkoilta. Koska muiden vyöhykeyhdistelmien osuus on niin pieni, on tunnistettu tarve tasataksamallin käyttöönoton vaikutusten arvioinnille.

Joukkoliikennestrategiassa tavoitellaan helppokäyttöistä joukkoliikennettä kaikille matkustajille. Yksinkertaisempi vyöhykemalli tukisi tätä tavoitetta ja samalla helpottaisi lippujärjestelmän ylläpitoa. Tavoitteeksi on asetettu, että tasataksa ei vähentäisi LSL:n kokonaislipputuloja. Sen vuoksi kahden vyöhykkeen lippujen hintoja on tarve jonkin verran korottaa, jotta saadaan nykyiset lipputulot. Tasataksan muita hyötyjä ovat houkuttelevuus ja helppous varsinkin satunnaisilla matkoilla, kun ei ole tarvetta valita itselle sopivaa vyöhykeyhdistelmää lippua ostaessa.

Tasataksan myötä kahden vyöhykkeen lippujen hintoja on korotettava noin 4,5–5,0 % (6,5 % pitkän aikavälin hintajoustolla), jotta kokonaislipputulot säilyvät ennallaan. Tasataksan myötä on arvioitu joukkoliikenteen nousumäärien pysyvän ennallaan tai laskevan noin 0,6 %. Joukkoliikenteen käyttö vähenee eniten kahden vyöhykkeen matkoilla, mutta kasvaa pidemmällä matkoilla. Vaikutusten arvioinnissa ei ole huomioitu koululaislippuja, Kelan koulumatkalippuja, joiden asiakashinta ei muutu tasataksan myötä. Lisäksi vaikutusten arvioinnissa ei ole huomioitu eikä IQ Paymentsin lippuja. Siten todennäköinen lippujen korotustarve on jonkin verran pienempi ja vaikutukset nousumääriin ovat erilaisia.

Selvitystyössä Lahden seudulla toteutetun kyselyn perusteella 74 % arvioi tasataksan helpottavan joukkoliikenteen käyttöä. 59 % arvioi tasataksan lisäävän joukkoliikenteen houkuttelevuutta. Toisaalta 36 % piti tasataksan myötä korotettavia lippujen hintoja liian korkeina. Kahden vyöhykkeen matkoilla todennäköisesti jonkin verran matkustusta siirtyy kävelyyn ja pyöräilyyn. Pitkillä matkoilla henkilöauton käyttö ja päästöt vähenevät hieman.

Nykyisen kustannustenjakomallin heikkoutena on, että mallissa nettokustannukset jaetaan kuntalaisuustiedon perusteella. Kuntalaisuustietoa saadaan matkakorteista, joiden käyttö on vähentynyt mobiilimaksamisen ja lähimaksun myötä. Kustannustenjakomallin tavoitteiksi on asetettu, että kustannustenjako voidaan tehdä ilman kuntalaisuustietoa, malli on ennakoitava, oikeudenmukainen, tasapuolinen ja matkustajamääriin perustuva.

Muut kustannustenjakomallit vähentävät Lahden nettokustannuksia ja korottavat muiden kuntien nettokustannuksia. Nykyinen malli perustuu nousumäärien jakautumiseen ja lahtelaiset käyttävät myös seutulinjoja paljon. Seutulinjoilla puolestaan Lahden osuus kilometreistä on alhainen, minkä vuoksi nettokustannukset painottuvat nykyistä enemmän muille kunnille.

Lahden itäisen kumppanuuspöydän lausunto

Lahden itäinen kumppanuuspöytä lausuu seudullisesta joukkoliikenteen tasataksa- ja kustannustenjakoselvityksestä sekä suunnitelmista seuraavaa:

"Lahden itäinen kumppanuuspöytä puoltaa suunnitelmaa, mutta pyytää harkitsemaan kuntien liike- ja palvelukeskusalueiden lähiliikenteeseen omaa hinnoittelua lyhyille matkoille eli kahden vyöhykkeen mallia kilometriperusteisesti (esimerkiksi 3 kilometrin vyöhyke). Tällä tarkoitettaisiin lyhyitä siirtymiä esimerkiksi Lahden kauppatorilta matkakeskukseen tai Rakokivestä Nastolan terveysasemalle. On huomioitava, että mahdollinen suunniteltu tasataksamuutos vaikuttaisi negatiivisesti joukkoliikenteen houkuttelevuuteen liikkumismuotona lyhyillä matkoilla lisäten esimerkiksi yksityisautoilua. Kumppanuuspöytä pyytää myös arvioimaan ja huomioimaan, mitkä kohderyhmät ovat lyhyen matkojen joukkoliikenteen käyttäjiä ja heidän sosioekologinen asemansa.

Malli nähdään muutoin houkuttelevan vierailijoita Lahteen ja mahdollistavan työssä käynnin ja palveluiden saavutettavuuden seudun eri alueilla. Malli kannustaa julkisen liikenteen käyttöön alueiden välillä, mutta miten varmistetaan vuorojen riittävyys jatkossa? Itäinen kumppanuuspöytä pyytää huomioimaan vuorojen saatavuuden alueellisesti ja tasapuolisesti."

Itäinen kumppanuuspöytä toivoo, että jatkuvan kehittämistyön tukena hyödynnetään jatkossakin asukaskuulemista ja yhteistyötä eri sidos- ja käyttäjäryhmien kanssa."

Lahdessa 1.10.2025

Lahden kaupunki
Lahden itäinen kumppanuuspöytä
p. 044 769 8695
kumppanuuspoydat@lahti.fi

Jakelu

Lahden kaupungin kirjaamo
Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Tiedoksi

joukkoliikennepäällikkö Lauri Jokinen
kaupungininsinööri Mika Lastikka